

Η ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΓΕΙΤΟΝΩΝ ΜΑΣ

ΤΟΥ ΠΑΝΤΣΟ ΜΙΧΑΪΛΩΦ

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ

(Βουλγαρικό Διήγημα)

Ο μονοπάτι της ζωής είνε μεγάλο, ίσιο, άνηθο, μά και σκοτεινό και γεμάτο άγκάθια, κατά τό θέλημα τών θεών, πού έξακολουθοún άκόμη νά παίζουν με τούς πόθους και τις άμαρτίες τών ανθρώπων.

Αυτό φαίνεται κι' από τό άκόλουθο περιστατικό: Θά τό διηγηθώ με συντομία και χωρίς τό έλαφρό άρώμα της ποιήσεως.

'Ο 'Ιβάν Νέντιν ήταν κατώτερος τραπεζιτικός υπάλληλος. Γραφιάς, άν έτοι μπορούμε νά ποΐμε.

Ζούσε ήσυχά και ειρηνικά μαζί με την ύπάκουη και σιωπηλή γυναίκουλα του, παρ' όλη τή βαρεία και κουραστική ύπηρεσία του, τίς μικροφροντίδες και τά βάσανα της ζωής.

'Ο μισθός πούλαιρινε, μόλις τού έπαρκούσε γιά την τροφή, τό ξύρισμα και τό νοΐκι.

Σηκωνόταν πρωΐ, σ' ώρισμένη ώρα, πλυνόταν, προγευμάτιζε, έπιαινε βυτερα τό δίχτυ τών λαχανικών και δρόμο γιά την άγορά, τραχάτος σάν άλογο. Πήγαινε και γύριζε, χρόνια τώρα, από τόν ίδιο δρόμο. Και πάντα συναντούσε μπρός του τούς ίδιους ανθρώπους, πρόσωπα άδύνατα, κουρασμένα, θλιβερά. Του φαινότουσαν όλοι αυτοί σάν γνώμοι από καιρό. Γι' αυτό και τούς χαϊροΐσε όταν τούς συναντούσε, διακριτικά και φιλικά, με τό βλέμμα.

«Καλοί άνθρωποι θά είνε — Έλεγε μέσα του ό 'Ιβάν γιά όλους αυτούς. Φαίνονται τόσο καλοί! Σωμαθητικοί και ύπομουνετικοί σάν τά μυρμηγκία...».

Μά κι' οι άνθρωποι αυτοί ήξεραν πάνω-κάτω τόν 'Ιβάν. 'Ήξεραν ότι δουλεύει στην Τράπεζα, στην ύπ' αριθ. 17 Φιρίδα, καθισμένος χρόνια σ' ένα ξεχαρβαλωμένο από την πολυκαρία κάθισμα.

Τό βράδυ ό 'Ιβάν γύριζε νωρίς σπίτι του, με τά φρόνια στό χέρι. Έδωγαζε τό ρουχά του, έβαζε ένα παλιό ζυτίκο πανταλόν κι' εΐσι, με τό ποικαμίο μόνο, καθόταν και διάβαζε μεγαλόφωνα τό νέο μυθιστόρημα πού είχε πάρει με τό τελευταίο ταχυδρομείο. (Όπως βλέπετε, άν και φτωχός, ό 'Ιβάν έδωζε όστόσο στην μπάντα μερικά ψιλά γιά τή φιλολογία).

Διάβαζε λοιπόν μεγαλόφωνα κι' ή γυναίκα του καθόταν συμμαζεμένη και σιωπηλή δίπλα του και άποτελείωσε σκυμένη κοντά στό φώς της λάμπας, τό εργολήρο της πού τό είχε άρχισει από τό πρωΐ. Άκουγε με πιασμένη την ανάσα της και με σφιγμένη από τόν πόνο την καρδιά της, τά βάσανα και τις περιπέτειες τών ήρώων του μυθιστορήματος, κι' άναστενάζε. Κι' όταν στό τέλος πέθανε κανένας άπ' τούς ήρωας τού ρομάντζου, χωρίς νά έχη κανέναν δικό του στό πλάϊ του πού νά τού παράστεκε στις τελευταίες του στιγμές, ή γυναίκα τού 'Ιβάν συγκινοΐταν, δάκρυζε και ψιθύριζε:

- Τόν δυστυχισμένο!... Τι κρίμα!...
- Άλλά, αγαπητή μου, αυτό είνε μυθιστόρημα... Ψέματα δηλαδή, της έξηγοΐσε ό άντρας της.
- Ψέματα, είπες, 'Ιβάν;
- Έννοείται.
- Τότε... τότε, γιατί τά γράφουν;

Στην ερώτηση της αυτή δέν τό θεωρούσε σόλομο ν' απαντήσει ό 'Ιβάν, γιατί ήξερε ότι ή καθαρή τέχνη στέκεται πού ψηλά από τή ζωή και ποτέ δέν μπορεί νά της δώσει κανέναν έναν όρισμό.

Ένα βράδυ πού ό 'Ιβάν γύρισε, όπως πάντα, στό σπίτι φορτωμένος με τά φρόνια, ή γυναίκα του δέν ήταν εκεί. Έίχε βγει βιαστικά έξω και είχε αφήσει άνοιχτή την πόρτα. — Δέν είνε τίποτα, σκέφτηκε ό 'Ιβάν. Θά πήγε ίσως γιά λίγο στό γειτονιά...

Ξεντύθηκε βυτερα, κάθισε στην καρέκλα ήσυχος και, κατά τή συνήθειά του, άρχισε νά διαβάξει μεγαλόφωνα τό μυθιστόρημά του.

- Τό έκκερμεές χτυπούσε μονότονα, στή σειρά:
- Έννέα... Δέκα... Έντεκα!
- 'Η γυναίκα του δέν φαινόταν.

'Ο 'Ιβάν άρχισε ν' άνησιγχι. Κάθε τόσο έφριχνε τώρα τά μάτια του σπούς μεγάλους μάθρους δείχτες. Άγωνιούσε...

Και στό τέλος σκέφτηκε πως άντι νά μένη μ' άνοιχτό τό στόμα και νά περιμένη, θά ήταν φρονιμώτερο νά βγχι και νά ψάξει νά τή βρη. Ντύθηκε βιαστικά, πήρε τό καπέλλο του και βγχιε έξω. 'Η νύχτα ήταν ξάστερη. Τ' άστρα τρεμουλιάζαν ψηλά παιχνιδιάρικα.

Στούς δρόμους όμως δέν ύπήρχε ψυχή. Τά καταστήματα ήσαν κλειστά.

Πού νά πάη τέτοια ώρα ό 'Ιβάν; Δίσταζε και κοινοσκέκοταν, ως πού στό τέλος πήρε την άπόφαση νά κινήσει μιά γύρα στό συγγενικά και φιλικά σπίτια και νά ρωτήσει μήπως ή γυναίκα του ήταν εκεί.

Στεκόταν μπρός στις πόρτες τών φίλων και συγγενών, χτυπούσε

διακριτικά και ρωτούσε. Μά παντού νυσταγμένα και ξερά σήκωναν τούς ώμους και τού άπαντούσαν:

- 'Όχι, όχι, δέν την είδαμε...
- Καθόλου;
- Καθόλου!
- Παράξενο!
- Αυτό ήταν όλο.
- 'Η πόρτα έκλεινε ξανά, κι' ό 'Ιβάν άπόμεινε μέσα στό σκοτάδι, με τ' άνήσιχα μάτια του στηλωμένα έμπρός.
- Στην παρακάτω πόρτα έπαναλαμβάνοντά τό ίδιο. 'Η ίδια στερεώτητα και νευρική άπάντησι!
- 'Όχι, καθόλου, δέν την είδαμε...

'Ο 'Ιβάν γύρισε άργά σπίτι του, κατά τις τρεις μετά τά μεσάνυχτα, τσακισμένος άπ' την κόπωση, με στεγνό τό λαρυγγί, κατασκευσιμένος και με τή μοναδική σκέψη ότι θά έβρισκε τή γυναίκα του εκεί, ύρθια στό παράθυρο, νά τόν περιμένη, με τό χαμόγελο τού ένόχου στό χείλι και με μιά ασύλληπτη λύπη στό μεγάλα άμυγδαλωτά μάτια της.

'Η θά ήταν συμμαζεμένη σέ μιά γωνιά της τραπεζαρίας και ψάκλαιγε γιά τό ξεπόρτιμά της.

'Άλλά τό δωμάτιο ήταν άδειανό. 'Η γυναίκα του δέν είχε γυρίσει. Κι' ό 'Ιβάν έξημερώθηκε πάνω στό τραπέζι χωρίς νά κλείσει μάτι, με τή βασανιστική συντροφιιά τών ρυθμικών χτύπων τού ρολογιού, ξεφυλλίζοντας νευρικά τό μυθιστόρημά του...

'Όλη την άλλη μέρα ό 'Ιβάν ήταν άφηρημένος. Τό κεφάλι του πύγαινε νά σπάσει από τόν πόνο. Τά χέρια και τό μέτωπό του ήσαν φλογισμένα.

'Όλος ό κόσμος τού φαινόταν κρύος, κακός και φλύαρος. Οι άνθρωποι ερχόντουσαν και' έπάνω του σάν ένοχλητικές μυγίες.

Στό γραφείο οι συνάδελφοί του τού έκαναν διάφορες πλύγιες ερωτήσεις, γιά νά μάθουν τί τρέχει. Μερικοί μάλιστα δοκιμάσαν νά τόν κάνουν και νά γελάσει, αλλά τού κίκου. Δέν άπαντούσε σέ τίποτα. Τό στόμα του έμεινε σφιχτά κλεισμένο. Άπό καιρό σό καιρό μόνον γχαρτσούνιζε νευρικά με τό νύχι του πάνω στό τραπέζι κι' αυτό ήταν όλο.

Έτέλος, κίνησε άποφασιστικά τό χέρι του και βγχιε στό δρόμο. 'Ο θύροπος, ή σειρήνες τών αυτοκινητών, ή φωνές τών μικροπωλητών και τών άμαξάδων, τά έννευριστικά κουνδουσίματα τών τράμ, τά διαπεραστικά γέλια τών παιδιών, τό βραχνό τρέξιμο τών φορτωμένων άραμπάδων, οι κελλαρισμοί τών πάνων πού ξεκινόντουσαν άπ' τ' άνοιχτά παράθυρα, ήσαν γι' αυτόν πράγματα έντελώς ξένα κι' άδιάφορα. Σάν έντυτισμένους, πήγαινε πότε στή μιά, πότε στην άλλη πλευρά τού δρόμου. Πήγε κατόπιν ως έξω από την πόλι και γύρισε ξανά πίσω. Άνακατέυτηκε βυτερα με την άνθρωποιμάτα κι' άρχισε νά τρέχει έσοπισώ από κόνθη κοντή γυναίκα πού έμοιαζε με τή γυναίκα του. Την πρόφρανε, στήλιανε τό βλέμμα στό πρόσωπό της κι' άπελιπισμένος έπειτα περνούσε στό άλλο πεζοδρόμιο...

'Όχι, δέν ήταν εκείνη. Δέν ήσαν τά μεγάλα ήμερα μάτια, τό γλυκό βλέμμα, τό κανονικό και συμπαθητικό πρόσωπο, τά χείλη της γυναίκας πού... 'Όχι...

Αυτό βάσταξε μόνο ένα μερόνυχτο. Ζωή βασανισμένη, πικρή, άνυπόφορη.

'Ός πού τό βράδυ της άλλης ήμέρας, μαζί με τόν έρχομό της γκριζας νυχτιάς, φάνηκε κι' εκείνη. Ξαναγύρισε σπίτι της.

'Ο 'Ιβάν άναψε τή λάμπα και την κτύταξε σιωπηλά. 'Απ' τούς μελανούς κύκλους τών ματιών της κατάλαβε τί είχε συμβεί.

'Εκείνη έσκυβε τό κεφάλι της, γεμάτη ταπεινοσύνη. Περιέρινε άγοια χτυπήματα και φωνές εκ μέρους του... Τό άξιζε.

'Άλλά όχι, εκείνος δέν είνε τίποτα. Δέν κουνήθηκε. Δέν τή χτύπησε. Τότε τό πρόσωπό της άλλοιόθηκε από τόν πόνο. Δυό δάκρυα κύλησαν άπ' τά μάτια της στό πάτωμα.

'Ο 'Ιβάν είδε τή μετάνοια πού καθρεφτιζόταν στό μάτια της, την πλησίασε, της έπιασε τά χέρια — λεπτά χλωμά χέρια — τά φίλησε τρυφερά και της είνε σιγανά, με πόνο:

- Δέν θά έπαναληφθι αυτό, δέν είν' έτσι;
- 'Όχι, ποτέ!... άποκρίθηκε ή γυναίκα του. 'Επρεπε όστόσο νά πάω νά τού κλείσω τά μάτια. 'Επρεπε νά τό κάνω... Πέθανε ξαφνικά... Μ' άγαπούσε τόσο!...

'Αναστενάζε βυτερα και τά μάτια της γέμισαν δάκρυα.

'Ο 'Ιβάν πίστεψε την ύπόκριση και καλόδουλη γυναίκουλα του...

Κι' βυτερο' από μιά ώρα, καθόντουσαν κι' οι δυό πάλι μπρός στό τραπέζι. 'Εκείνη άποτελείωσε τό εργολήρο της κι' αυτός διάβαζε μεγαλόφωνα, όπως πάντα, τό μυθιστόρημά του...

Με τόν έρχομό της γκριζας νυχτιάς, φάνηκε κι' εκείνη...